

hetenként megjelenő, nem egy (bármelyik) egyesület, de az összes hasonló célú egyletek által kiadott lap czéltudatosan, országosan, nagyszabásúan képviselné a hazai turistaság ügyét.

Fel tehát az országos kongresszusra!

(Gyöngyös.)

Hanák Kolos.

Az Alacsony-Tátra szépségei.*)

(A Deménfalvi-völgy, a deménfalvi jégbarlang, a Gyömbér és a Bisztra völgye.)
(6 képpel.)

A kinek kedves a természet s szeret annak szépségeiben gyönyörködni, ha teheti, ne mulassza el megtekinteni a Vág völgyének azon részét, mely az Alacsony- és Magas-Tátra gránitcolossusai közé van beékelve.

Liptómegyét értem e rész alatt, mely az éghajlat mostohaságáért talán kárpótlásul oly szép tájakkal van megáldva, hogy valóban egy-némelyikökből a természet alkotó erejének egy-egy remekét csodálja a szemlélő.

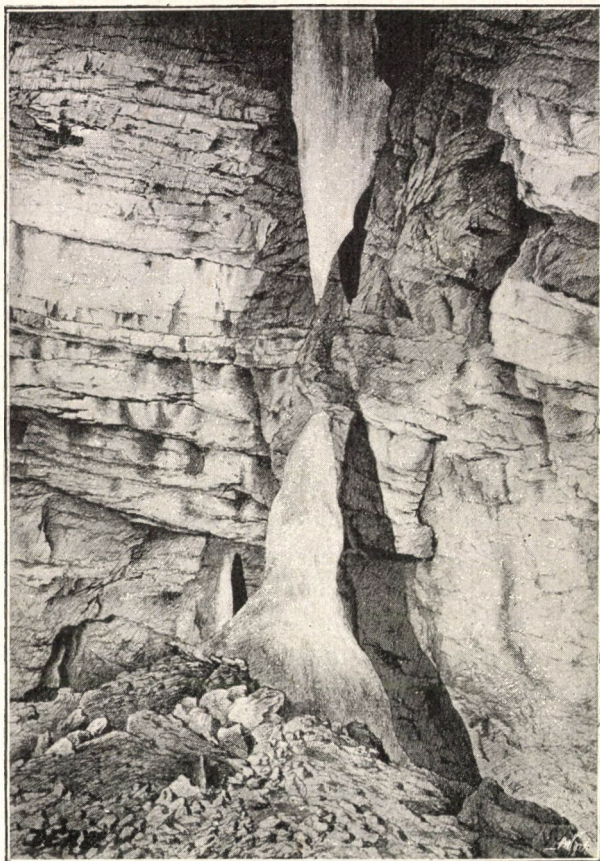
Már magában az a kép, mely a Vág völgyén utazó elé Liptó-Szt.-Miklós közelében tárul, egyike a legszebbeknek. Nem tud a lélek eléggé betelni a gyönyörrel, melyet a vidék nagyszerűsége nyújt főleg naplenyugvás idején. A hegyek mint valami colossális amphitheatrum lépcsőzetesen emelkedő ülhelyei, úgy veszik körül a Vág lapályát s a leáldozó nap sugarában úgyszólván perezről perezre más színpompában ragyognak.

Emitt délen az Alacsony-Tátrának fenyveserdőkkel koszorúzott előhegyei sorakoznak kelettől nyugatig, melyeknek sötétzöld koloritját a kiszögellő mészkőszikláknak fehér színe teszi változatossá, odább nyugaton az Árva-liptói mészkőhegyek legkiemelkedőbb csúcsán, a tarfejű *Chocson* akad meg tekintetünk, amott meg éjszakon, a messze távolból sötétén kéklő fenyves rengetegeik fölé, a Liptói havasok kopár gránitesúcsai nyulakodnak a magasba, melyeknek szürke alapjából a hegy-szakadékokban visszamaradt hónapok hosszú fehér sávja csillámlik meg a juniusi nap sugarában.

*) Lásd T. L. I. évf. 1889. *Mihályik József*: Liptómegye természeti szépségei: I. A Deménfalvi völgy. 48. lap. II. A Gyömbér. 93. lap.

II. évf. 1890. Liptómegye természeti szépségei. 84. 312. és 388. lap.

Maga a Vág völgyét határoló e két hegyláncz pedig a természeti szépségek és ritkaságok valóságos tárháza, tele van szebbnél szebb völgyekkel, hegyszakadékokkal, melyeknek fenséges képe az ember lelkét egyfelől gyönyörrel tölti el, másfelől pedig ábrándokba ringatja.

Jégcsap a Deménfalvi barlang első termében.

(Petrík Lajos fényképe után rajzolta Déry József.)

Az Alacsony-Tátrának egy ilyen igazán festői szépségű táját, a Deménfalvi völgyet a jégbarlanggal, a Gyömbért és a Bisztra völgyét óhajtom ez alkalommal leírni, melyeknek megtekintését a Liptóba vetődő turistának igazán nem tudom eléggé ajánlani.

A Deménfalvi völgy Liptó-Szt.-Miklóstól inkább déli, mint délnyugati irányban, körülbelül két óra járásnyira fekszik s a hegység,

melynek mélyében a jég- és cseppkőbarlang rejlik, már messziről szemünkbe ötlük szeszélyesen szakadozott sziklatarajával.

Utunk, melynek első részét idő- és erőkimélés szempontjából legjobb ha kocsin tesszük meg, eleinte Liptó-Szt.-Miklóstól nyugatra, majd a Palugyay család ősi fészkének, Kis-Palugyának érintésével egyenesen déli irányban, a Vág-völgy széles lapályán vezet keresztül, ringó vetések, zöldelő luczernások váltakozó táblái között, elhaladva a Nill-féle papirgyár mellett, melyet megtekinteni már csak azért is érdemes, mert mintegy a szemünk előtt folyik le a processus, melyen keresztül az apróra őrölt fenyőfahasábok néhány perc múlva mint kemény papír kerülnek elő a nagy aczélhengerek közül.

A papirgyárat elhagyva, Deménfalva mellett hajtunk el s egy negyedórai poroszkálás után fiatal fenyveserdőnek hűs és balzsamos levegője fogad, melyen keresztül útunk délkeleti irányban egyenesen a völgy felé kanyarodik.

A völgy bejáratánál kezdetben sűrű fenyveserdőkkel borított hegyek sorakoznak, majd hatalmas mészkősziklák meredeznek tőlünk jobbra balra, melyeknek egyhangú szürkéségébe a fenyvesek üde zöldje vegyül.

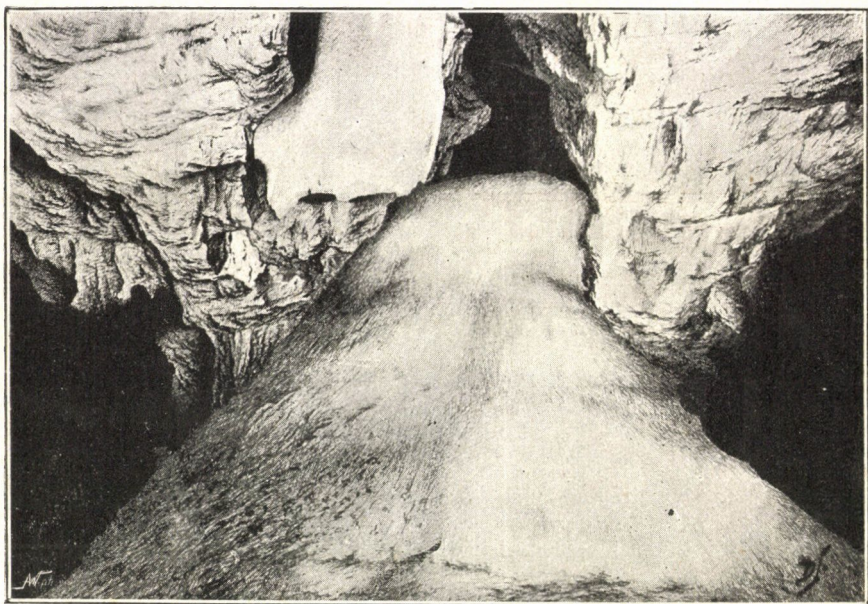
Utunk most már mindenütt a zúgva siető Deménfalvi-pataknak pázsitos és fenyő-fákkal beárnyékolt partján vezet s lassan-lassan kezd a völgy előttünk kibontakozni a maga elragadó szépségében. A fantasztikus mészkőalakzatok elsője már a csőszkunyhók közelében szemünkbe ötlük: a jobboldali erdős hegyek zöldjéből egy karesú, fehér szobrot látunk kiemelkedni, mely úgy tűnik fel előttünk, mintha az istenanyának kőből faragott koronás alakja volna, mit a nép vallásos áhitata állított oda a félelmetes szirtek aljába s csak midőn közelébe érünk, akkor vesszük észre, hogy tulajdonképen egy merészen kiszökellő mészkőszikla az, a mi tévedésbe ejtett.

Azonban a völgynek igazán legszebb s legérdekesebb részletei csak ezután, a csőszkunyhók elhagyásával kezdődnek.

A második csőszkunyhó közelében a völgyi útnak egy ága balra kanyarodik s a Deménfalvi-patak hidján keresztül csakhamar elvezet a M. K. E. Liptói Osztálya által emelt menedékházhoz, melylyel kirándulásunk egyik céljához elértünk.

A menedékház bejáratával szemben van az a hatalmas emelkedésű mészkőhegy, melynek méhében a Deménfalvi jég- és cseppkőbarlang rejlik, melyet megtekinteni már csak azért is érdemesnek tartunk, mert ily természeti ritkaságban gyönyörködni a dobsinai, szkerisorai és szilicezi jégbarlangokon kívül hazánkban turista-embernek alig van alkalma.

A jégképződmények mennyiségét és nagyszerűségét illetőleg jó-lehet mögötte marad a dobsinai barlangnak, de a másik kettőnek aligha engedi az elsőbbséget. S ennek daczára annyira kevésbé ismert a magyar turista- és geografus-világ előtt, hogy még olyan számottevő munkában is, mint a minő Hunfalvy János nagy egyetemes földrajza ilyen megjegyzést olvashatni e barlangról „*Egyik kamrájában jég van, különben cseppkőves barlang*”. Igaz, hogy túlnyomó részét cseppkőves képződmények alkotják a barlangnak, de örök jeget nem egy kamrá-

Megfagyott vizesés a Deménfalvi barlangban.

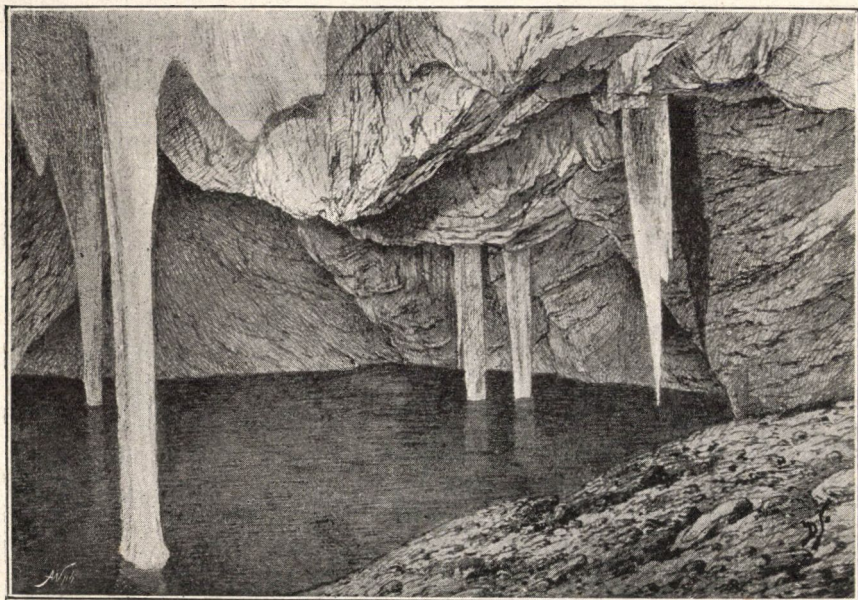
(*Petrik Lajos* fényképe után rajzolta *Déry József*.)

ában, hanem különböző, egymástól távol eső helyeken lehet találni, a mint erről az alább elmondandókból is meggyőződhetik az olvasó, melyeket mint olyan szemtanú írok le, a kinek több ízben, idáig számszerint nyolczszor volt alkalma e barlang mélyére lebocsátkozni. 1893. július havában a M. T. E. két budapesti lelkes tagjával *Petrik Lajos* és *Dőri Gyula* urakkal volt szerencsém a barlangot ismételten keresztül-kasul járni, mintegy teljes négy órát időzve ott lenn — déli 12-től délután 4 óráig —, mely alkalommal *Petrik* úr magnesiumvilágítás mellett a barlangnak több pontjáról pompásan sikerült fényképfelvételeket készített. S az ő szívesége tette nekünk lehetővé, hogy a

barlang belsejét képekben is bemutathatjuk, miért fogadja e helyen is őszi meleg köszönetemet. *)

A menedékház bejáratával szemben, alacsony fenyőbokrok és fák között egy keskeny gyalog-ösvény kigyózik a barlangot rejtő mészhegy oldalában, melyen 10—15 percznyi gyaloglás után a barlang nyugatra néző nyílásához jutunk.

A sziklabejárat oly alacsony, hogy csak meggörnyedve léphetjük át küszöbét s ezen keresztül egy tágas 2—6 m. magas boltozatú elő-

Oszlopos jégcsarnok a Deménfalvi barlangban.

(Petrik Lajos fényképe után rajzolta Déry József.)

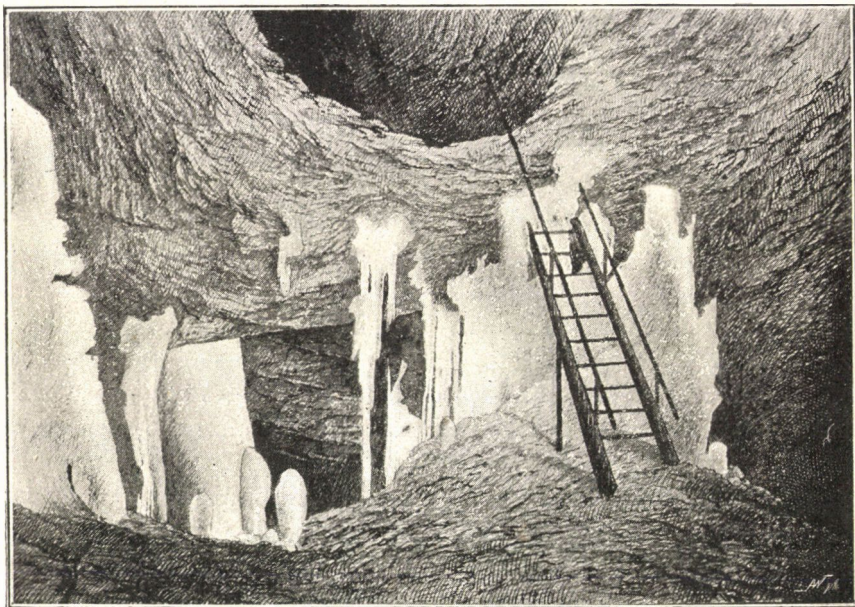
csarnokba érünk, melyet a barlangnak egy másik délfelé tekintő tágasabb nyílása teljesen megvilágít. E bejáratnál szemben van a barlang szádája, mely meglehetősen meredek lejtővel ereszkedik a föld mélyébe. Mintegy 195 lépcsőn kell lefelé haladnunk, melyek jólehet karfával vannak ellátva, a lemenetnél mégis nagy elővigyázatra van szükségünk, a mennyiben a levegő hőmérséke oly alacsony, hogy a sziklafolyosó boltozatáról alácspepő víz azonnal megfagy s ennek következtében a karfák és lépcsők, főleg a lejárati utolsó harmadában, annyira síkosak,

*) Lásd T. L. 1890. évf. 322. lap. A deménfalvi jégbarlang alaprajza.

hogy egy vigyázatlan lépés a legkellemetlenebb helyzetbe juttathat bennünket.

A lépcsőzet segítségével egy tágas, magas csarnokba jutunk, melynek alját kisebb-nagyobb mészkőomladékok takarják.

E csarnok baloldali részében találkozunk a legelső nagyobb jégképződménnyel, mely egy nagy vízuhatagot tüntet elénk megfagyva, a terem jobboldali részében pedig egy nagy cseppkőalakot pillantunk meg, mely mint az egyiptomi templomok kapuinál felállított sphinx-

Jékkamara a Deménfalvi barlangban.

(Petrik Lajos fényképe után rajzolta Déry József.)

szobor, úgy örködik a jobbra lekanyarodó út bejáratánál. Itt egy keskeny sziklafolyosóba érünk s a cseppköves talajba vágott lépcsőkön vigyázva lépkedünk lefelé, mert az első teremből leszivárgott víz a fagyás következtében itt is sikamlóssá teszi a talajt. A folyosó falát remek testszerű cseppkövek alkotják s a falak fülkeszerű mélyedéseiben kisebb-nagyobb mészesapokat és alakzatokat találunk. E folyosóról egy tágas terembe érünk, melynek talaját a terem boltozatáról egykor leszakadt mészkőtörmelékeik egyenetlen felületűvé teszik.

Csodás világ tárul itt elébünk. Néhány percczel előbb még a nyári nap hevétől gyöngyöző izzadtságot töröltük le homlokunkról oda

fenn a barlang bejáratánál s ime most, mintha az éjszaki tájak jeges világában volnánk. A meggyújtott magnesiumsodronyok vakító, halvány-sárga fénye a magas mészkőfalak zuzmárain csillámlik meg s a terem jobboldali magaslatán két, embervastagságú, hatalmas *jégcsapot* veszünk észre, melyek közül az egyik, mintha a földből nőtt volna ki, a másik pedig közvetlenül fölötte, a terem 8—10 m. magas boltozatáról, mint Damokles kardja csüng alá. Odább balra két *vizesést* is látunk, mereven, megfagyva, mintha csak a mesebeli tündér varázsvesszeje abban a pillanatban tette volna őket mozdulatlanná, midőn a mészkőfalak sötét üregéből épen előtörték. Az egyik megfagyott zuhatagot alkalmunk van képben is bemutatni, melynek jege félköralakban mintegy 10 méternyire kiszélesedik.

A mindinkább balra kanyarodó teremben tovább haladnunk ettől fogva nem lehet, mert útunkat állja a víz, mely itt a talajt egész széltében elborítja, pedig a barlang legérdekesebb jégképződményei csak ezután jönnek még.

Elkerülünk tehát nagyóvatosan a jégbe vagdalt mélyedések segítségével a vizesés túlsó szélére s a magnesium fénye mellett egy sziklafal tövéből gyönyörködünk az „*Oszlopos jégcsarnok*“ borzalmas szépségében.

Egy tágas nagy terem tárul itt föl előttünk, melyben a jégpadlónak sima tükörére karcsú jégoszlopok helyezkedtek el, mintegy alátámasztva a teremnek zuzmarával fődött félelmetes menyezetét, melyről az óriási mészkősziklák, itt-ott vastag jégcsapokkal tarkítva kárpit gyanánt csüngenek alá. Odább, e termen túl találjuk a „*nagy zuhatagot*“, mely a körülbelül 12 méternyi magasból alárohanó vizet jéggé dermedtve állítja szemeink elé. Ezt azonban ma már az előbb említettem ok miatt alulról megtekinteni nagyon bajos, ha csak a vékony jégkéreggel bevont vízbe nem akarunk hatolni, a mit megteennünk annyival kevésbbé tanácsos, mert könnyen meghűlésnek tennők ki magunkat. Az 1890. év nyarán még — midőn először volt alkalmam a barlang mélyére bocsátkozni — útunkat úgy folytattuk tovább, hogy a képen is bemutatott vizeséssel szemben a terem baloldali falához támasztott létra segítségével, melynek alsó része ma már szintén vízben áll, egy ürege keresztül a „*nagy zuhatag*“ jegéhez jutottunk s itt a jégbe vágott lépcsőkön hatoltunk föl a „*jégkamarába*“.

Miután ezen az úton tovább haladunk a víz akadályoz, kénytelenek vagyunk visszatérni a barlang kijáratához vezető lépcsőkön addig, míg el nem érjük azt a széles boltíves üreget, mely, fölmenet, tőlünk balra torkollik a hegy oldalába. A barlang e felső bejárata

szelid lejtővel ereszkedik a föld gyomrába s sziklaboltozata csaknem teljes ivalakban ereszkedik a 7—8 m. szélességű alapra. E folyosó jobbra kanyarodva mindjobban kiszélesedik, majd ismét összeszűkül s szebbnél szebb cseppkő alakzataiban gyönyörködve addig haladunk benne, míg egy magas mészkőfal útunkat nem állja. Itt egy helyen, a szűk folyosó talajában támadt ürege keresztül, karfákkal ellátott nyirkos lépcsőkön ereszkedünk alá a barlang *emeletéből* annak *földszintjére*.

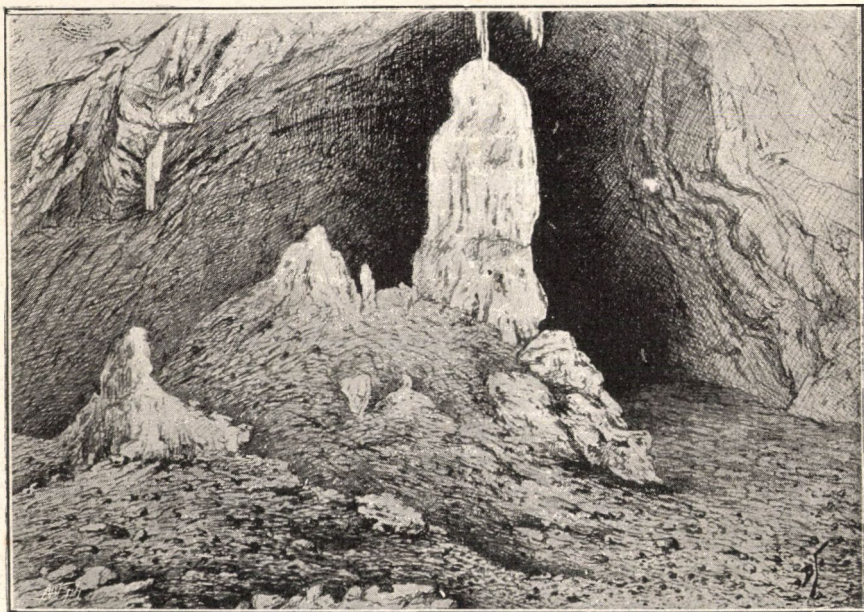
Magas, tágas terembe érünk itt, melynek alját amottan a boltozatról alászakadt hatalmas szikladarabok takarják, emitt meg sima jégmező fedi, mely különböző nagyságú *jégtuskóival* úgy tűnik fel előttünk, mintha hóval födött temetőnek a fejfái közt járnánk. Majd megfordulva, a lépeső közelében a legszebb képnek vagyunk a szemlélői. Itt a függőlegesen aláereszkedő sziklafal a földszinttől mintegy két méternyi magasságban egy darabon hirtelen megszakad s szűk négyszögű kaput alkotva, bejáratul szolgál a „*jégkamrába*“, mely határozottan legremekebb pontja a barlangnak. A bejárat előtt hatalmas jégtuskók állanak őrt, a sziklából alászivárgó víz pedig földig érő vékony jégcsapokból rácsozatot vont a kapu egyik oldalára, a rácsozaton belül pedig egy kolosszális jégoszlopot látunk, mely a „*jégkamrá*“-nak csaknem négy méter magas boltozatáig fölér s oly vastag, hogy három ember egymásba fogódzva aligha ölelhetné körül. Nagy vigyázattal bebocsátkozhatunk a „*jégkamra*“ belsejébe is, de nem tanácsos, mert padlója tiszta jég s merész ivben sülyed a mélységbe, az előbb említettem „*nagy zuhatag*“-ot alkotva.

A barlang mélyében tovább menve, idomtalan mészkődarabokon s törmelékeken vezet útunk keresztül s egy kanyarodásnál a barlang „*nagy sziklafolyosó*“-jára bukkanunk, hol, míg egyfelől a cseppkő fantasztikus alakzatainak sokasága gyönyörködtet, másfelől borzadály fogja el lelkiünket, a fölibénk merészen hajló óriási szikladarabok láttára s félelmünket csak növeli az a nesztelen, siri csöndesség, melyet a boltozatról aláhulló vízcseppek zaja egy-egy pillanatra fölver.

Jégcsapokkal és tuskókkal még ebben a részben is találkozunk, de a túlnyomó mennyiségű cseppkőképződmények teszik itt a barlangot gyönyörködtetővé s e cseppkőalakzatok közül mindenestre azt az igazán impozáns, hatalmas oszlopot kell megemlitenünk (nevezzük el „*Herkules oszlopá*“-nak), melynek kerülete csaknem két méter átmérőjű s a hosszú sziklafolyosónak 15 m. magas menyzetét, féltve a leszakadástól, mintegy alátámasztja.

A sziklafolyosó még a „*Herkules oszlopán*“ túl is messze benyúlik s talaja egy ideig szárazon járható, de később a mind nagyobb mennyiségben mutatkozó sár, iszap és víz miatt végre is járhatatlanná lesz.

Isten hozzádot mondunk tehát s visszatérve ugyanazon az úton, melyen jöttünk, egy jó negyedóra mulva megkönnyebbült szívvel és lélekkel, boldogan sütkérezünk a barlang bejárata előtt a nyári nap meleg sugarában, nem is sejtve, hogy oly helyeken jártunk, melyeket évezredekkel azelőtt a praehistoricus kor műveletlen embere lakott és

Cseppkő-oszlop (Herkules-oszlop) a Deménfalvi barlangban.

(*Petrik Lajos* fényképe után rajzolta *Déry József*.)

taposott. Erre vall legalább az a körülmény, hogy a nép a benne talált mammuth- és ősszelefantcsontokat sárkánycsontoknak vélván, elnevezte róluk a barlangot *Sárkánybarlangnak*. Állítólag még e század elején is találtak volna benne ily őslényi csontmaradványokat, melyeknek legszebb példányait egy, ugyanabban az időtájban Liptóban járt orosz tudós vitte el a pétervári császári muzeum számára. Az állati csontmaradványokon kívül durva cserépedények és cserépdarabok is kerültek elő e barlangból, melyeket Bél Mátyás mult századbéli történeti író sokkal későbbi keletűeknek mond, nevezetesen, hogy azt a tatárjárás alkalmával oda menekült lakosság hagyta volna ott.

Visszatérve a menedékházhoz, a völgyet határoló mészkőhegyek csodás alakzatai vonják magukra figyelmünket. Minden fordulatunkra változik a kép, mint egy óriási kaleidoszkópban s lelkünk nem győz betelni a völgy szépségeivel.

A magasba nyulakodó hegyek szédületes sziklafalai, az ormok czikk-czakkos szakadozottsága, a fák koronái közül kiszökkenő szikla-erkélyek, a messziről szemünkbe ötlő s ember által elérhetetlen barlangnyílások káprázatos képe, valami elragadó szépségűvé teszik e völgyet.

Gyömbér a „Király-asztala“ felől.

(Petrík Lajos fényképe.)

A keleti láncolat egyik szikla csoportja úgy tűnik fel, mintha csak a germán istenek mesés asgardi várának kővé meredt romjai állanának

előttünk, odább a völgy nyugati oldalában meg egy másik remek alkotású hegy, alulról fölfelé fokozatosan kisebbedő négy emeletével Babylon tornyát juttatja eszünkbe s hogy képét még szebbé, elragadóbbá tegye a természet, csúcsára s az emeletek terrasse-ára fenyőfákat ültetett. A „*Semiramis függőkertje*“-nek elnevezett e hegytől nem messze, a keleti hegycsoport aljában találjuk azt a földalatti zúgot, melyet a nép „*Viviranje*“-nak nevez, honnan egy alacsony szikla-üregből tör elő a Deménfalvi patak vize, miután vagy 4—500 méternyi hosszú földalatti útját megtette.

Odább haladva a völgyön, egy szédületes magas kyklópszi fal aljába érünk, melyet a környék népe nagyon találóan „*Plačliva skalá*“-

nak, „könynyező sziklá”-nak nevezett el, a hasadékokból folyton alá-csepegő nedvesség miatt.

A tágra nyílt völgy ismét szűkebbre szorul, a nyugati hegyláncz sziklái mélyebben nyomulnak a patak medre felé, elannyira, hogy egy helyen a mészkőszikla csaknem teljesen ráhajol az útra. Itt egy óriási tojásalakú követ veszünk észre, melyet a tót nép „babá”-nak nevezett el s régebben az az ethnographiailag is érdekes szokásuk fűződött hozzá, hogy a ki e völgyön először haladt végig, let légyen az férfi vagy asszony, felnőtt vagy gyermek, a „babát”-t tartozott megcsókolni, s ha esetleg vonakodott ezt megtenni, kísérő társai ott nyomban lefűlelték a gyepe s jól elverték egy ostornyéllal vagy fenyőfa-ággal.

A völgyön fölfelé menve, nemsokára elérünk a *Lucski rétekre*, a deménfalvi völgyet bezáró e tágas katlanszerű nagy alpesi mezőre, melynek elhagyatottságát némileg ellensúlyozzák az itt látható széna-gyűjtő- és juhász-kolbák s az a kis menedékház, melyet Kubinyi Gyula, cs. és kir. kamarás úr, a M. K. E. Liptói Osztályának ez az érdemes, áldozatra kész elnöke, az ide vetődő turisták számára a saját költségén emeltetett. A menedékház egészen fenyőfából épült s az oldalfalait képező ácsolt fenyőfagerendák hézagai mohhal és agyaggal gondosan ki vannak tapasztva, úgy hogy belsejében léghuzamot éreznünk nem lehet. Az épület belsejét egy 5 m. hosszú s $3\frac{1}{2}$ m. széles szoba képezi, melynek összes butorzata egy pár fenyőfa-lóczából s egy baklábú hosszú és széles asztalból áll. Úgy ennek, valamint a barlang közelében levő menedékháznak a kulcsa is az első kunyhóban lakó erdővédnél található, a ki azt Kubinyi Gyula cs. és kir. kamarás úr meghagyásából készséggel tartozik átadni az odavetődő turistáknak.

A Lucski rétektől keletre, mindenütt a Deménfalvi patak mentén haladunk fölfelé — most már gyalog — eleintén a fenyvesek árnyékában, majd az erdőhatár megszűntével törpe fenyők bokrai között s mintegy 2 órai kapaszkodás után felérünk a deménfalvi és szentiváni völgyek választó falát képező hegyre, a domború hátú „*Király-asztal*”-ra, melyről az Alacsony-Tátra legimpozánsabb kiemelkedését, a 2045 m. magas *Gyömbér*-nek sziklás tömegét elérnünk, még egy jó félórai kapaszkodásunkba kerül. Az alaktalan gránit-darabokkal behintett lejtőn bár fáradsággal haladunk fölfelé, de midőn sikerült a Gyömbér mohhal fűdött szikla-fejére lépnünk, bőven kárpótol a látvány, melyet a felhők régiójának e végtelen csöndességében élvezhetünk.

A $2\frac{1}{2}$ kilométer hosszú hegyhátnak déli enyhe lejtőjén a gránittörmelékek mezőit nagy terjedelmű alpesi rétek váltják fel, majd alább fenyves és bükkerdők koronái fődik a hegy oldalát, lenn a mélyben pedig magunk előtt látjuk Zólyommegye hegyes-völgyes, erdő borított tájait, a maga fehérülő falvaival és városaival. Odább keletre a Szepes-Gömöri érzhegység csúcsain pihen meg tekintetünk, északra fordulva a M.-Tátra égbe nyuló gránit-pyramisaiban gyönyörködünk, melyekre a vándor felhők egy-egy foszlánya szállt le megpihenni. Közvetlen előttünk pedig Liptónak bűbajos képe terül el az erdős és kopasz gránithegyek közt kanyargó Vágnak festői völgyével.

A gyönyört azonban félelem és borzalom váltja fel lelkünkben, ha a Gyömbér északi részén, a hirtelen alászakadó sziklafalak tövére tekintünk. Szédületes mélységek tátognak alattunk s szinte jól esik látnunk a nyugati völgykatlan mélyén azt a kis tavat kéklő tükörével, melyet a hajdani jégárak megmaradott morénái s a fenyves erdők smaragdzöldje ölelnek körül.

Ezután összeszedve sátorfáinkat, még egy bucsú tekintetet vetünk a tájra s indulunk lefelé. A Gyömbér egész gerinczén végighaladva kelet felé, az utolsó gránit-kúpnál aláereszkedünk egy havasi legelőre. Majd ezen keresztül egy fenyves erdőhöz érünk, melynek gondosan ápolt ösvényén teljes 3 órai gyaloglás után elérjük a Csorbai-tó urának, Gömöri Szent Iványi Józsefnek a Bisztra-patak partjára épített csinos vadászlakját. Azonban czélszerűbb az aláereszkedés, ha visszatérünk a csúcsról a „*Király-asztal*“-ra, mert innen úgyszólván magunk előtt látjuk a Szt.-Iváni völgybe (v. Bisztra-völgy) vezető utat, melyen nem lehetünk kitéve annak az eshetőségnek, hogy eltévedünk. Ez is a Gömöri Szent Iványi József úr vadászlakjához vezet, hol a vadászlak fölött emelkedő sziklaoldalában, valami 50—60 méternyi magasságban, csinos kis gloriettet találunk, melyről a Bisztra-völgyére s a háttérben emelkedő öreg Gyömbérre remek kilátásunk nyílik.

Innentől fogva azután lefelé haladunk a völgyön, kopasz sziklák s erdős hegyek között, meg-megcsodálva egy helyen az itt ott látható remek szép fenyőszálakat, melyek mindenike oly egyenes, mint a sugár, s magas mint a sivatag pálmája, úgy hogy egy-egynek a koronája 40—50 méternyire is fölnyulik a magasba.

A Bisztra-völgyén keresztül *Szent-Iván* községbe, a liptói Szent-iványiak ősi fészkebe érünk, melyben a természeti ritkaságok egész sokaságával találkozunk. Így katolikus templomának, melyet állítólag a XIII. században még II. Endre király egy mészköszikla tetejére építtetett, földalatti sirboltjában az eltemetett holttestek évtizedeken

keresztül sem indulnak enyészetnek; alig néhány lépésnyire a kriptától, a templomot környező kőfal tövében, egy forrás bugyog fel, melynek vize elannyira mérges kigőzölgésű, hogy a fölibe tartott állatot rövid idő alatt megöli. Azonkívül még több hideg és meleg ásványos forrást találhatunk a falu környékén, melyek mindannyia érdemes a megtekintésre. S miután már gyönyörködtünk a templommal szemben emelkedő hegy többszörös visszhangjában is, tovább kelve, egy kis tót községen haladunk keresztül, melynek, hogy a lakossága valamikor régen magyar volt, a mellett tanuskodik a községnek „*Magyar-falu*” neve. Innen kiérve az ország útjára, Liptó-Szt.-Miklós felé menet, útunkba esik még *Okolicsnó* községe, a híres Okolicsányiak származási helye, a hol érdemes megtekinteni a francziskánus barátok góthicus stílusú templomát, mely az idők viszontagságaitól megbarnult kockaköves falával már messziről szemünkbe ötlük. Több mint 400 év haladt el fölötte, még Corvin János és Bakócz Tamás esztergomi érsek építtették alcantariai szt. Péter tiszteletére. A kolostort csak később emeltette melléje Okolicsányi Mihály abból a czélból, hogy az oda telepített szentferenczrendi szerzetesek a család nagyon elszaporodott fiait neveljék és oktassák. Érdemes úgy a kolostort, mint a templomot kívül belől megtekinteni. A kolostor komor, boltíves folyosóin fára festett szent képek s régi biboros papoknak — többek között a híres Pázmán Péternek is — megbarnult olajfestményű arcképei láthatók. A templomnak csúcsíves, freskókkal ellátott boltozatát két sor karsú oszlop támasztja alá, a fő- és mellékoltárokat az Okolicsányiak fából kifaragott nemesi czimere díszíti. A templom szentélyének bejáratánál, a jobboldali falban megerősítve egy régi, gazdagon himzett kis lobogót veszünk észre, mely a templom legérdekesebb emlékeinek egyike. Ugyanis a Bécs falai alól győzelmesen hazatérő Szobieszky János lengyel király (1683) erre vonulva át seregével, Okolicsnon pihenőt s hálaadó isteni tiszteletet tartott, a minek emlékeül azt a kis hadi lobogót hagyta ott, a melyet a ferenczrendi barátok kegyelete a templomban őriz ma is. A templom közelében emelkedik az Okolicsányiak kettős fedelű ősrégi kastélya, melyet megtekintenünk szintén érdemes, mint egyik érdekes példányát a régi, liptói nemesi udvarházaknak.

Okolicsnóról azután már csak egy félóra szükséges, hogy ezen érdekes kirándulásunk kiinduló pontjához, Liptó-Szt.-Miklóstra visszaérkezhessünk.

Szükségesnek vélem végül megjegyezni, hogy e kirándulás egy teljes napot vesz igénybe s akkor is korán reggel kell már útra kelniünk, nehogy kifogyjunk az időből. Vezetőül s podgyász vivőül fel-

fogadni legezészerűbb a menedékház közelében lakó erdőőrt, mint a ki úgy a barlangnak, valamint a Gyömbérre vezető útnak minden zegitzugát ismeri. E kora reggeli kirándulásnál baj azonban, hogy könnyen ki vagyunk téve annak az eshetőségnek, hogy az erdőőrt nem találjuk otthon, vagy akadályoztatása esetén más vezetőről kell gondoskodnunk, a mi által sok időt kellene a várakozásnál elvesztegetnünk. Czélszerűbb azért, ha e kirándulásunkat úgy osszuk be, hogy a barlanghoz délután rándulunk ki s a deménfalvi menedékházban töltve az éjszakát, másnap reggel megyünk a Gyömbérre, ilyformán az erdővédet már előtte való nap felfogadhatjuk magunk mellé vezetőül. E terv keresztülvitele elé — még egyelőre — csak az gördít nagy akadályt, hogy a több szobával bíró deménfalvi menedékház ez idő szerint éjjeli szállásra egyáltalában nincs berendezve. A M. K. E. Liptói Osztálya minden esetre jó szolgálatot tenne, ha néhány szalmazsák s pokrócz beszerzésével lehetővé tenné ottan az éjjeli meghálást is a Gyömbérre kirándulók számára, ez által csak növelnék a megtekintésre valóban érdemes vidék turistaforgalmát. S én hiszem is, remélem is, hogy a Liptói Osztály legközelebbi választmányi ülése elé terjesztendő ez irányú indítványom helyesléssel fog találkozni s a T. Lapja következő számában már hírül hozhatom, hogy a ki az Alacsony-Tátra királyát, az öreg Gyömbért a deménfalvi völgy felől óhajtja fölkeresni, az csak jöjjön, mert nyugalmas éjjeli tanyát már találhat a deménfalvi menedékház falai között.

(Liptó-Szent-Miklós.)

Istvánffy Gyula.